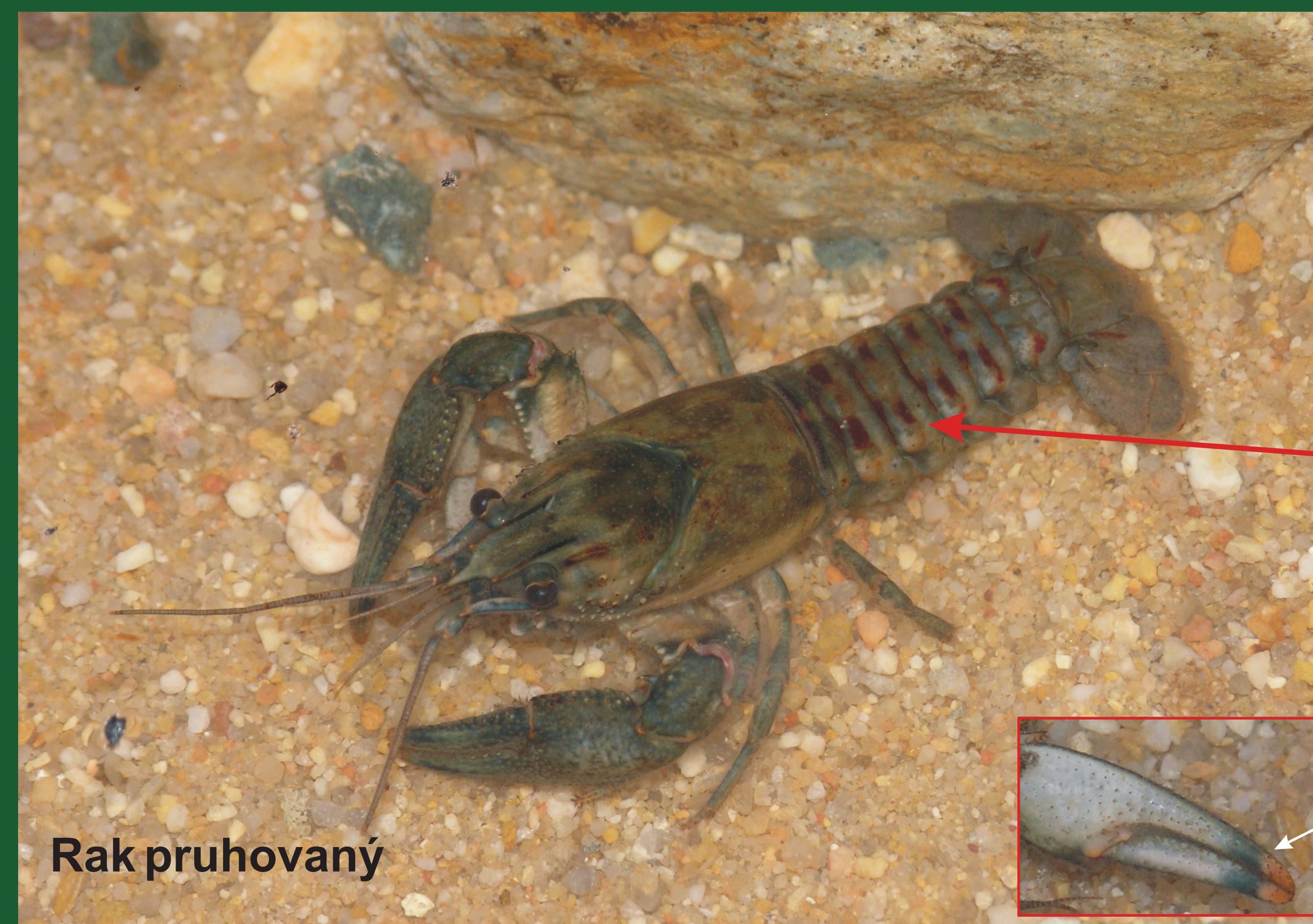

NEVÍTANÝ VETŘELEC - RAK PRUHOVANÝ

Orconectes limosus

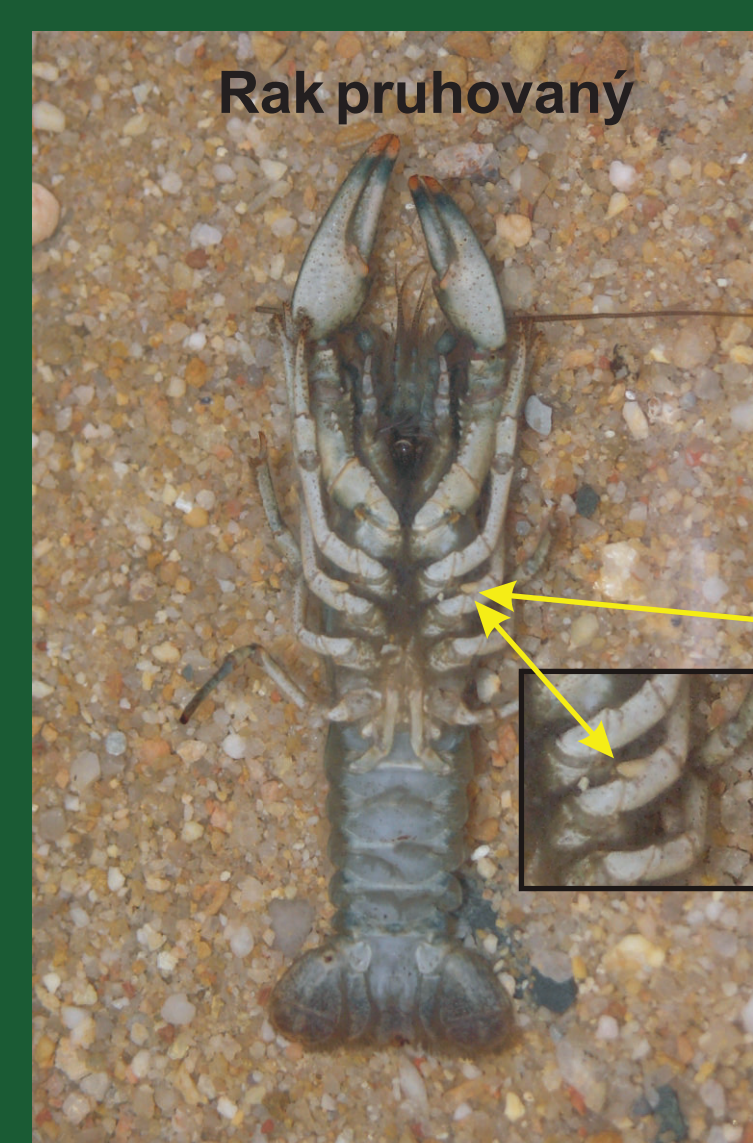

Rak pruhovaný

Rak kamenáč

Rak pruhovaný je v řadě znaků podobný našemu původnímu raku kamenáči (velikost, počet hrbolků za očnicí - tzv. postorbitálních lišt, zbarvení spodní strany těla). Existuje však řada znaků, podle kterých oba druhy i laik bezpečně odliší. Nejspolehlivější jsou dva. Prvním je přítomnost červených proužků na zadečkových člácích raka pruhovaného (viz červenou šipku), druhým pak charakteristické zbarvení konců klepet raka pruhovaného (oranžové špičky lemované černým pruhem; nejlépe viditelné na spodní straně klepet) - bílá šipka.
Pozor! Zbarvení může být skryto např. pod nárosty řas či nálevníků na těle raka - při určování je třeba příslušné partie důkladně očistit!

Rak pruhovaný

Rak kamenáč

Výrazným znakem odlišujícím raka pruhovaného od některých dalších druhů žijících na našem území (rak říční, rak signální) je světlé zbarvení spodní strany klepet, popř. kráčivých končetin (rak říční a rak signální jsou zespodu červení). **Spolehlivý určovací znak to ale není!** Stejně zbarvení spodní strany těla má i náš původní rak kamenáč nebo rak bahenní!

Od raka kamenáče i dalších u nás žijících druhů můžeme raka pruhovaného poznat i podle výrazně trnitých "tváří" (vlevo rak pruhovaný, vpravo rak kamenáč).

Rozdíly mezi jednotlivými druhy raků jsou také ve tvaru klepet. Musí se ale jednat o klepeta původní - rakům totiž končetiny po zranění dorůstají (klepeta pak ale mají jinou velikost i tvar). Rak pruhovaný má klepeta velmi podobná raku bahennímu. Tomu na nich ale chybí charakteristická kresba (oranžové špičky s tmavým pruhem) a má na těle i další odlišné znaky - např. dva hrboly (postorbitální lišty) za očnicí (viz zelené šipky) nebo "tváře" bez výrazných trnů.

Samci raka pruhovaného mají na druhém páru kráčivých končetin výrazný hákovitý výrůstek.

Proč je rak pruhovaný tak nebezpečný?

Stejně jako další severoamerické druhy raků (u nás ještě rak signální) je i rak pruhovaný přenašečem velmi nebezpečného "onemocnění" - **račího moru** (způsobuje jej hniloček račí - *Aphanomyces astaci* ze skupiny *Peronosporomycetes*). Zatímco rak pruhovaný si za normálních okolností s napadením tímto organismem poradí, pro naše druhy a raka bahenního je nákaza račím morem téměř vždy fatální a aktuálně stojí za vymizením celé řady jejich populací. Nákazu lze přenést i s vodou, na rybářské výstroji nebo s rybami, které pozřely nakažené raky - račí mor se totiž průchodem trávicím traktem ryb nezlikviduje! Jednoduché **řešení** této problematika bohužel nemá. Důležitá je zde tak především **osvěta a prevence**.

Rak pruhovaný je jedním ze dvou druhů severoamerických raků, kteří u nás aktuálně vytvářejí prosperující populace. Jedná se o menšího raka dorůstajícího délky těla většinou do deseti centimetrů, s nepříliš mohutnými úzkými klepety s výrazným oranžovým zbarvením na koncích obou "prstů".

Na naše území se tento druh dostal samovolně ve druhé polovině 20. století z Německa (Labem) nebo Polska (Odrou). V obou zemích byl úspěšně vysazen jako náhrada za populace původních druhů, decimovaných račím morem (paradoxně tím byl ale proces šíření této nákazy ještě výrazně eskalován - viz dále). Dnes se s jeho populacemi můžeme setkat ve většině evropských zemí. Na našem území postupně obsadil celou řadu lokalit v tekoucích vodách (např. Labe, Vltavu, Sázavu, Ohři, Odru nebo Lužnici, a to včetně řady jejich přítoků) a byl vysazen i na mnoho míst se stojatou vodou (lomy, rybníky apod.). Aktuálně představuje zřejmě nejvýznamnější hrozbu pro naše původní druhy raků.

Jak bylo již uvedeno výše, důvodem k vysazování raka pruhovaného bylo hledání náhrady za původní druhy, jejichž populace byly zdecimovány račím morem. Situace se tím pro původní raky ale pouze dále zkomplikovala. Raci pruhovaní je ze zbytků lokalit vytlačují jak díky vyšší odolnosti vůči znečištění, agresivitě a větší reprodukční zdatnosti (mají více vajíček, pohlavně dospívají již v prvním roce života), tak především dále **šíří račí mor**, který v jejich podání v podstatě funguje jako dokonalá biologická zbraň. Nakažená populace původního druhu vyhyne a uvolní niku pro vysoce odolného "přivandrovalce".

Rak pruhovaný není jako nepůvodní invazní organismus stávající legislativou nikterak chráněn. **V naší přírodě se jedná o nežádoucí druh.**

